

Szép a mi kis falunk

A Ráckeresztúr Könyvtári, Információs és Közösségi Hely közösségépítő tevékenysége

Ráckeresztúr 670 éves település

Ráckeresztúr község Fejér megyében, a Pannónia Szíve régióban található, Martonvásár és Ercsi között. Nagy Lajos király uralkodott 1347-ben, amikor egy határjárási okmányban először említik Keresztúr nevét, akkor még a Rác előtag nélkül. A 17. század első harmadában kezdődött meg a rácok betelepülése Fejér megyébe, erre az időre tehető a falu nevének megváltozása. A háromezer-ötszáz lelkes települést mostanság egyre többen választják új lakóhelyüknek, sokan költöznek ki valamely nagyvárosból. A falu Budapesttől, Székesfehérvártól és Dunaújvárostól egyaránt negyven kilométerre helyezkedik el, határában halad az M6-os és néhány kilométerre az M7-es autópálya. Ha lassan is, de fejlődik a község, bár még bőven akad tennivaló – a könyvtárban is.

Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

A könyvtár a község központjában található. Három év szünet után 2013 júniusában nyitották meg újra az olvasók előtt, s habár nagyon kicsi, évről-évre növekszik a rendszeres használók és az újonnan beiratkozottak száma.

Mínthogy nemcsak könyvtárosként dolgozom, hanem a *Ráckeresztúri Hírmondó* havilapot is szerkesztem/tördelem/írom, s emellett külsős munkatársként a *Fejér Megyei Hírlap*ot tudósítom a ráckeresztúri (és esetenként környékbeli) eseményekről, feladataim összefonódnak. Több mint öt éve, 2013 szeptemberében indult a Hírmondó (elődje, a *Ráckeresztúri Hírek* 2010 augusztusában jelent meg utoljára), s 2015 óta tartozik hozzám a könyvtár is. Ekkor csatlakozott az önkormányzat a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez. Sajnos a körülmények nem éppen ideálisak, hiszen a valamivel több mint ötezer kötetes állomány egy egykori önkormányzati szolgálati lakásban, annak is a felében talál-

ható: mindössze két szoba, kb. 35 m² a községi könyvtárnak kijelölt terület. Olvasóterem nincs, a belső tér eléggé zsúfolt. (Az épület másik felében az iskolások számítógépterme s az iskolai könyvtár kapott helyet.)

A könyvtárban tehát helyhiány miatt nem tudunk nagyobb rendezvényeket tartani. A településen egyébként nincs művelődési ház, az önkormányzat az egykori gyógyszerár épületében működik, az alsós diákoknak több évtizeddel ezelőtt a bikaistállót alakították át iskolaépületté... Épült egy sportcsarnok, jelenleg ez a kijelölt közművelődési szintér, ott tartjuk a nagyobb önkormányzati és kulturális rendezvényeket.

Mindig találunk és találunk valamilyen megoldást, hogy a könyvtár közösségi színhely legyen, s mondhatjuk, egyre fontosabb szerepet tölt be a település kulturális életében.

Ráckeresztúri Hírmondó

Az önkormányzat lapja korábban 1300 példányban jelent meg havonta, viszont 2019-től már 1350 példányban lát napvilágot, éppen a lakosságszám emelkedése miatt. A *Ráckeresztúri Hírmondó* ingyenesen jut el a falubeliekhez minden hónapban, de elektronikusan, pdf formátumban is olvasható a rackeresztur.hu honlapon, amelyen a lap összes eddig megjelent lapszáma is elérhető.

A *Hírmondóban* kezdettől fogva létezik a Múltidéző rovat, szerencsére voltak, vannak lelkes segítők, igazi lokálpatrióták, akik sok dokumentumot megőriztek. Novák József *Ráckeresztúr község története 1347–1992* című könyve is segítségemre volt, van, mely máig az egyetlen publikált helytörténeti munka a település történetéről.

A lapban több olyan írás jelent meg, amely az első világháborúban elesett vagy hadifogságból hazatért ráckeresztúri katonák történetét dolgozza föl. Számos családi fotó előkerült, s a nagypapa vagy dédpapa történetét is elmesélték a leszármazottak. Egy amatőr kutató, Prága Ildikó lelkes munkája nagyban hozzájárul ahhoz, hogy egy-egy katona életútját képekkel, egyéb dokumentumokkal bemutathassuk.

A *Hírmondóban* néhány éve indult az Értékmérő rovat, melyben a települési értéktár bizottság által az értéktárba felvett nevezetességeket ismertetjük. Nemcsak a kulturális örökség, hanem a természeti értékek is bekerülnek az értéktárba, sőt, olyan Ráckeresztúron élő amatőr művészek (fafaragó, papírcsipke-készítő, papírfonó), meteorológus munkássága is, amely példaértékű a közösség számára.

A lap közösség-szervező tevékenysége más szempontból is fontos: közérdekű és karitatív felhívásokat jelentünk meg, rendszeresen közöljük az óvodai, iskolai híreket, s hírt adunk a civil és egyházi szervezetek tevékenységéről.

Kapcsolat a civilekkel

A településen sok civil szervezet működik, a Pávakör és az Ószirózsa Nyugdíjas Klub már negyvenéves múltra tekint vissza. A Bor-Ászok Dalárda és a Darázsderék Nyugdíjas Táncegyesület tíz éve alakult, a Mákvirág Tánccsoport is lassan tízéves lesz. Főként nyugdíjasok vesznek részt ezeknek az egyesületeknek a munkájában. Valamennyi csoport igen aktív, fellépnek a községi, önkormányzati rendezvényeken (március 15., október 23., május utolsó vasárnapja, a hősök emléknapja), s rendszeresen járnak más településekre,

ki mit tud?-okra, sőt népzenei minősítőkre is. A helyi civil szervezetek a könyvtári rendezvényeken is közreműködtek már.

A Ráckeresztúri Sportkör Egyesület említhető még, jelenleg a megyei II. osztályban szerepel a labdarúgócsapat. A Zöld Erdő Vadásztársaság többször megjelenik iskolai rendezvényeken, a környékbeli erdőkből rendszeresen összegyűjtik az illegálisan lerakott szemetet. 2018-ban alakult meg Martonvásár–Tordas–Ráckeresztúr közös önkéntes tűzoltó egyesülete Marton ÖTE néven.

Elszomorító, hogy a fiatalok nem túlságosan aktívak. Sajnos az iskolában sincs már énekkar, táncsoport, bár az utóbbi pár évben a Ráckeresztúri Iskolásokért Alapítvány szervezi a hagyományos szüreti felvonulást és bált, s több éve Valentin-napi jótékonysági bált is tartanak.

A könyvtár jó kapcsolatot ápol a civil szervezetekkel, az iskolával és az óvodával is. Részt veszünk az óvodai, iskolai rendezvényeken, nemegyszer hívtak már zsűritagnak az iskolai szavalóversenyre. A könyvtári programokon mindig szerepelnek gyerekek is, főként a 14 év alatti korosztály. A középiskolások nehezebben elérhetők – ők hajnalban elutaznak, délután/este érnek haza. Ebből a korosztályból alig van rendszeres könyvtárhasználó, néha egy-egy kötelező olvasmányért betéved valaki.

Iskolai Közösségi Szolgálat

Az Iskolai Közösségi Szolgálat színhelyül viszont előszeretettel választják a könyvtári munkát a tizenévesek – ami nekünk is hasznos, ugyanis sok mindenben tudnak segíteni: digitalizálás, fotózás, archiválás. Közreműködésükkel egyre többretegű a digitális helytörténeti gyűjtemény.

- Beszkennelték a régi újságokat, újságcikkeket.
- Paizs Ferenc 2016-ban végigfotózta a települést; egy 1986-ban készült, a falu nevezetességeit, utcáit bemutató képsorozat párdarabjait készítette el.
- Régi fotókon szereplők azonosításában vesznek részt (idősek megkérdezése).
- A könyvtári játékokhoz készítenek totókat, feladatlapokat.
- A leltárba vételre kijelölt könyveket készítik elő: könyvsarkot és jelzetet ragasztanak, könyvkártyát írnak.
- Az én iskolám című, a Ráckeresztúri Hírmondóban rendszeresen megjelenő rovatba írnak, bemutatva iskolájukat a leendő középiskolásoknak.

A helyi értékek, emlékek tudatos gyűjtése

Amikor Ráckeresztúrra (édesapám szülőfalujába) költöztünk, első utam a postára vezetett, ugyanis minden településen, ahol megfordulunk, vásárolunk képeslapot – kislányom gyűjteményébe. Ráckeresztúron nem kaptam, így egy internetes piactéren néztem körül, s szerencsém volt: egy, az 1940-es évekből származó lapot vettem meg, amelyen az első világháborús hősi emlékmű, a templom, a Hangya bolt és a községháza látható. A postabélyegzőn a Ráckeresztúr felirat jól olvasható, sajnos az évszám nem, csak sejteni lehet, hogy 1942-ben vagy nem sokkal utána íródott, a lapon ugyanis a *Horthy István* emlékére kiadott gyászbélyeg látható. A címzett *ifj. Varga Ferenc*. „*Üdvözlétét küldi Ráckeresztúrról két kis lány Olga, Margit*”. Gyöngybetűs kézírás Olgáé, jól látható, hogy Margit másik tollal

rajzolta oda a nevét, szintén kalligrafikus betűkkel. Vajon kik lehettek ők? – tűnődtem, jó volna kinyomozni, de aztán idővel elfeledtem az egészet, a lapot a többi képeslap közé tettem.

Az I. világháború centenáriumaiban a Hírmondóban közzétett felhívás hatására többen jelentkeztek, hogy birtokukban van régi katonakép. Egy alkalommal értékes dokumentumokat kaptam. Több mint százszázéves fotográfiákat, képeslapokat vehettem kézbe Sinka Ferencné Bendák Margit jóvoltából. Az egyik képeslapon látható katona Margitka nagypapája, Végh Lajos (1886–1953), aki később hentesként működött Ráckeresztúron. A felvétel 1908 nyarán készült Budapesten. Az ott állomásozó császári és királyi haderő akkor vonult gyakorlatra, feltehetően már Bosznia és Hercegovina megszállására készülődve. A lóháton ülő Végh Lajost egy VI. kerületi fényképész, Magyar Imre örököltette meg, ám ennél sokkal érdekesebb a képeslap hátoldalán olvasható írás. A postabélyegzőn szereplő dátum: 908 JUL 30.

Megtudtam, hogy Végh Lajos még a világháború kirobbanása előtt leszerelt, Ráckeresztúron lett hentes és mészáros. 1927. január 2-án vette feleségül Kucsera Margitot, 1928. február elején ikreik születtek, két fiú, akik csak néhány órát éltek. Decemberben újra ikerpárral áldotta meg őt és feleségét a Teremtő, a kislányok az Olga és a Margit nevet kapták. Margitka megmutatta a családi fotóalbumot és nagynénje, Olga néni esküvői fényképét, amin a násznép is látható (köztük édesapám bátyja és felesége). A kép hátlapján gyöngybetűs írás: „Szeretettel Margitkának Olgától 1949. aug. 20.” Azonnal felismertem a kézírást. . .

Végh Olga és Végh Margit küldte tehát az üdvözlötet ifj. Varga Ferencnek! Szerencsés véletlen csupán, hogy mindez kiderült? Lehet. De annál izgalmasabb.

Az I. világháborús kutatások mellett a község története is kezdettől fogva érdekelt. Amikor a könyvtári feladatok is hozzám kerültek, a legtöbb rendezvényen törekedtem arra, hogy valami módon a falu múltja is megjelenjen. Kézenfekvő, hogy a régi újságok, fotók, dokumentumok összegyűjtését szorgalmaztam, több-kevesebb sikerrel. Bár többször is megjelent a felhívás a Hírmondóban, kevesek érdeklődését keltette fel.

2015-ben az idősek napi rendezvényen fotókiállítás nyílt az addig összegyűlt régi képekből – a jelen lévő szépkorúak nagy öröme, amit aztán az Nemzeti Művelődési Intézzel közös rendezésű Kapunyitogatón megismételtünk.

A *Keresztúri képeskönyv* ötlete a 2016-os Internet Fiesta idején jutott eszembe. Akkor már többen hoztak be képeket, albumokat, melyeket digitalizáltunk, és elsőként a könyvtár Facebook oldalán mutattunk be. Később több szabadtéri fotókiállítást rendeztünk – Ráckeresztúron ugyanis művelődési ház nincs, de van hosszú kerítés. 2017 tavaszán ugyancsak az Internet Fiesta programjai között szerepelt a *Ráckeresztúr régen és ma* című fotókiállítás – 2016 őszén időközben ugyanis birtokunkba került egy, Prekop Ferenc által 1986-ban készített fotósorozat a település utcáiról. Az akkor iskolai közösségi szolgálatát a könyvtárban teljesítő Paizs Ferencet kértem meg, hogy készítse el a régi felvételek mai párját. Ezekből a képekből jött létre a különleges kiállítás.

2017 májusában a *Közösségek Hete*¹ programsorozathoz kapcsolódva pedig ugyancsak szabadtéri fotókiállításon mutattuk be a község régi és mai közösségi életét *Időutazás a múltba* címmel – iskolai osztályképek, szüreti fotók, a civil szervezetek fellépéseinek készült képek segítségével.

2017 őszén a település fennállásának 670 éves évfordulója még inkább megmozgatta a lakókat. Az alkotói pályázatra grafikák érkeztek például a kastélyokról vagy *Augusztus 26*, az egykori híres rekorder magyar tarka tehén egyedülálló szobráról, a fotópályázatra is többen neveztek szép képekkel. Azóta többen hoztak már be a könyvtárba régi újságokat, a frontról hazaküldött levelezőlapokat, s természetesen fényképeket is. Csak győzzük digitalizálni...

Olykor persze a véletlen – avagy a gondviselés – is közbeszól. S itt megint egy személyes történet következik.

Korábban néhány évig rendszeresen írtam az *Új Ember* című hetilapba. Egyik, szülőfalumat, Előszállást idéző írásom olyannyira fölkelte Vincze István, a *Szabad Föld* egykori munkatársa figyelmét, hogy levelet írt a szerkesztőség címére. A levélben utalt arra, hogy miért is érintette meg annyira az írásom: hajdan Előszálláson kezdte tanítói pályáját. Természetesen válaszoltam neki, s azóta is rendszeresen váltunk levelet. Pista bácsi lassan 90 éves lesz, de rendkívül friss, és nagyon jó tollú író. Utánanézttem, vajon írt-e aktív újságíró korában Ráckeresztúrról. S igen! Többször is. 1982-ben például a helyi tanácselnökkel beszélgetett. A cikkben a következő áll:

„Persze van ám Ráckeresztúrnak – arról akartam én igazából szót ejteni – igazi krónikája is. Feketébe kötve, arany betűkkel rányomva: »Ráckeresztúr község története«. Az írója Vrbik József.” (Szabad Föld, 1982. november 27. 3. oldal)

Létezik tehát egy falutörténeti munka, amit Vrbik József írt? – a kérdés nem sokáig maradt megválaszolatlan. Megtudtuk, hogy a hagyaték nagy része veszendőbe ment, ám e bekötött történeti összefoglalót és egy fényképalbumot Németh Mihály, a helyi helytörténeti gyűjtemény gazdája megmentett. Elő is került a mú! Benne számos értékes régi fotóval, dokumentummal. Persze elfogult s egyoldalú a munka, de ennek ellenére fontos adalékokkal szolgál.

Ahogy fontos minden egyes adat, följegyzés, emlék. A helyiek tán nem is sejtik, hogy milyen értékeket tüzelnek el egy-egy régi lakóház lomtalanításakor, s mennyi érték veszik el, amikor valaki meghal...

A község történetének kutatása nem csak a helyiekre támaszkodva történik. Az Arcanum Digitális Tudománytár és a Hungaricana közgyűjteményi portál is fontos forrás. Sok időbe telik, de érdemes böngészni a különböző adatbázisokat, régi folyóiratokat, napi- és hetilapokat. *Augusztus 26* történetét például nagyrészt az ADT segítségével sikerült feltárni, s megírni.

Települési értéktár

A helyi értékek összegyűjtése különösen azóta fontos, hogy megalakult a települési értéktár bizottság. A munka dőcögösen indult, mert hiszen nem kis feladat összeszedni, mi és miért értékes, ráadásul a javaslattevő űrlap kitöltése is időigényes feladat. A bizottság elnöke 2017 februárjától Bereznai Istvánné, aki korábban óvodavezetőként dolgozott. Ráckeresztúri születésű, sok embert ismer a faluban, s ez mind fontos, hiszen a keresztúriak meglehetősen nehezen nyílnak meg – legalábbis úgy vettem észre. Jutka néni közreműködésével nemrég például kölcsönkaptuk a falu egykori bábaasszonyának följegyzéseit, az iskola korábbi igazgatóhelyettesétől több iskolai tablót – de a helyi Vö-

rösskereszt történetéről is sok-sok adatot megosztott, tekintve, hogy édesanyja, Háder Lajosné vezette több évtizedig a Vöröskereszt helyi szervezetét.

Az önkormányzat is szívügyének tekinti az értéktár létrejöttét, bővülését, s minden támogatást megad a sikeres munkához. Ennek látható jele, hogy az egyik képviselőtől kaptunk egy 2 TB-os külső winchestert az anyagok tárolására, valamint kép- és kiadványszerkesztő programokkal szerelték fel a szolgálati számítógépemet. Ezen készítem a *Hírmondót*, ezen gyűlik a helytörténeti anyag – s bízom benne, hamarosan nyomtatott kiadványokat is megjelentethetünk. Akár kisebb, helytörténeti füzeteket, akár nagy albumokat, a *Keresztúri képeskönyvet*.

A bizottság mottója: Minden érték, amit a település lakói annak tartanak. Ennek szellemében tevékenykedünk. Az értéktárba a legfontosabb értékek már bekerültek (a település honlapján megtekinthetők: <http://rackeresztur.hu/rackereszturi-telepulesi-ertektar>), s tekintélyes lista készült azokról az értékekről is, melyeket fel kellene venni.

Helytörténeti klub

Kezdeményezésemre a könyvtár és a Ráckeresztúri Települési Értéktár Bizottság összefogásával 2018. január 25-én megalakult a helytörténeti klub. Minthogy az értéktár bizottságnak is tagja vagyok, újabb ponton találkozunk a feladataim. Ahogy írtam, az értékek gyűjtése már akkor elkezdődött, amikor a *Hírmondó* elindult. Felhívást tettünk közzé, hogy várjuk a régi családi, fotókat, dokumentumokat. Eleinte egy-két jelentkező volt csak, aki megosztotta féltett kincseit, majd egyre többen érkeztek. Több mint ezer fotó található a digitális fotótárban, egyelőre még rendezetlenül, a fényképgyűjtemény feldolgozás a jövőbeli feladataink egyike.

A klub más községekből hív vendégeket, elsőként az ercsi honismereti szakkör vezetője, Szili Istvánné osztotta meg a hallgatókkal tapasztalatait. A következő rendezvény a hazatérésről szólt: Máday Norbert a családfáját kutatva találta meg ráckeresztúri gyökereit s ma is élő rokonait. Ő mutatta be *Halas felé féllítón...* című könyvét az érdeklődőknek. 2018 őszén a ráckeresztúri születésű Szakmány János volt a klub vendége, a sibalás népszokásról tartott előadást, s elevenítette föl emlékeit. A hallgatóság bekapcsolódott, s igazán érdekes és értékes múltfeltáró, múltidéző beszélgetés alakult ki.

Könyvtári programok egész évben a közösségformálás jegyében

A könyvtártól pár lépés az alsósok iskolaépülete, amelynek folyosója alkalmas rendezvények tartására. Általában 30-40 fő vesz részt ezeken az esteken, de úgy tűnik, egyre több embert érdekelnek programjaink. Melyek ezek?

A magyar kultúra napja – Az utóbbi években a környező települések amatőr színjátszóiát hívtuk meg erre az alkalomra. A baracskai drámaklub az *Abigél* című musical átdolgozott változatával érkezett, az ercsi Felvonási Tünetek Színházi Műhely Molnár Ferenc *Az Ibohya* című színművét adta elő. 2018-ban ezen az ünnepen alakult meg a helytörténeti klub.

Wass Albert-felolvasás – Minthogy a könyvtár eredetileg (nem tudni pontosan, miért) Wass Albert nevét vette föl, 2014 óta minden februárban csatlakozunk a nemzetközi Wassmaratonhoz – az utóbbi években azonban már nemcsak az erdélyi szerző műveiből olvasnak fel a résztvevők, hanem más magyar íróktól, költőktől is.

Internet Fiesta – Általában két rendezvényvel kapcsolódunk az országos programhoz.

Költészet napi irodalmi est – Felolvasóest gyerekek és felnőttek részvételével. Fellépett már a helyi citerazenekar, a Pávakör művészeti vezetője, a baracskai drámaklub néhány tagja.

Posztolj verset az utcára! – Igazi közösségi esemény április 11-én. A gyerekek keresik a kiragasztott verseket, de sok felnőtt is rácsodálkozik a villanyoszlopokra, padokra, hirdetőtáblákra kitett versekre.

Kézműves foglalkozások gyerekeknek – tavasszal tojásfestés, sibafonás, ősszel termésekből készülnek alkotások. Közreműködik Herkli Istvánné (akinek alkotótevékenysége bekerült a helyi értéktárba), és több tanítónő is segített már az évek során.

A jövőben szeretnénk a felnőtteket is bevonni. Selyemfestés, kötés, horgolás, hímzés, gobelinkészítés stb. Sokan foglalkoznak kézimunkázással, velük szeretnénk a kapcsolatot fölvenni.

Ünnepi könyvbét – Az újdonságokhoz kapcsolódó totó, könyvtárhasználati, könyvismereti nyereményjáték.

A népmese napja (szeptember 30.) – Közös meseolvasás gyerekekkel, gyerekeknek; meséíró pályázat; mesekvíz. Három éve, 2016-ban *A mese varázssereje* címmel a meseolvasás fontosságáról tartott előadást Lukácsi Pálné nyugalmazott középiskolai tanár, aki akkor az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán volt óraadó.

Országos Könyvtári Napok – Általában két-három programot szervezünk ilyenkor. Tavalyelőtt *Plíz víz!* címen a vízzel kapcsolatos kvízt oldhattak meg a gyerekek, 2016-ban pedig könyvbörzén válogathattak a leselejtezett könyvtári könyvekből, és 1956 hóseiről tölthettek ki feladatlapot. 2018-ban *Kreatív kuckó* című kézműves foglalkozást tartottunk, a gyerekek különféle technikával díszítettek egyszerű fehér, kincsgyűjtésre alkalmas dobozokat. Csodás alkotások készültek. Memóriabajnokságot rendeztünk, s irodalmi játékokat oldhattak meg a diákok. Az egyik kislány megjegyezte: „A könyvtár a legjobb hely a világon. Mármost ez a könyvtár. A mi könyvtárunk!”

11–11–11 – Nemzetközi gyertyagyújtási akció – Az első világháború kitörésének 100. évfordulóján csatlakoztunk először a felhíváshoz, azóta minden évben gyertyát gyújtunk az első és második világháborús hősi emlékműnél az elesett katonák emlékére. Több alkalommal gyerekcsoportok is csatlakoztak az akcióhoz.

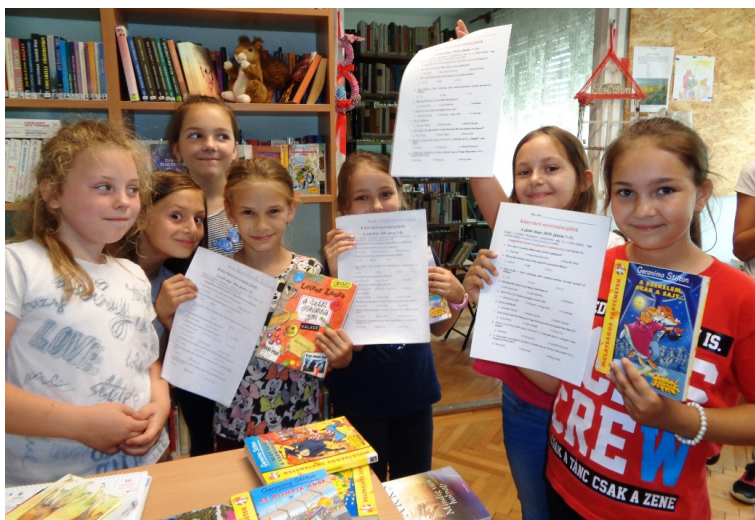
Nyereményjátékok, kvízek – Minden hónapban összeállítok valamilyen kvízzjátékot. Igyekszem a jeles napokhoz kötni a feladványokat, vagy az épp aktuális évfordulókhoz. Példának okáért *Száz éve született Szabó Magda*, *Kétszáz éve született Arany János*, az olimpia évében sportkvíz. De többször volt már település- és megyeismereti totó is. A gyerekek szeretik, gyakran jönnek, izgatottan kérdezik, van-e valami játék.

Pályázatok (az önkormányzat támogatásával, értékes nyereményekért)

2015. *Nagyi, mesélj!* (irodalmi); *A nagyszüleim és én* (rajz) – idősök világnapja környékén.

2016. „*Az öröm vagy te, Sport*” (irodalmi és rajz) – az olimpia idején.

2017. Ráckeresztúr község 670 éves fennállása tiszteletére: alkotói pályázat; fotó- és videópályázat – több hónapon keresztül lehetett nevezni, a díjátadáson kiállítás is megtekinthető volt a tornacsarnokban.

A könyvbeti nyereséjüket boldog nyertesek (Fotó: Gajdó Ágnes)

2019. *Kedvenc mesebűsöm* – rajzpályázat (67 pályamunka érkezett, még a Borsod megyei Bekecsról és Budapestről is nevezett egy-egy óvodás); *Kedvenc könyvem* – irodalmi pályázat (5 pályamunka érkezett)

Kiállítások

A könyvtárban két OSB-lapot szereltettünk föl, az egyiket a folyosón, a másikat bent. Ezekre lehet elhelyezni képeket, s afféle minikiállítás létrehozni. Minikiállítások a könyvtárban: *Arany János 200*; *Szent László-jubileum*; *Válogatás a rajzpályázatok legjobb alkotásaiból*.

A könyvtár épülete melletti kerítés üres felület, s itt remek szabadtéri kiállításokat lehet szervezni. Az elsőt egy Internet Fiesta alkalmával készítettük – *Ráckeresztúr régen és ma* címmel. 1986-os és 2016-os falufotókon mutattuk be, mennyit változott a település arculata harminc év alatt.

Az *Ó, dicső természet* című kiállításon 2018-ban természetfotókon mutattuk be a község természeti értékeit. A szabadtéri tárlatról nem hiányozhatott a vendégkönyv sem, melybe gyerekek és felnőttek egyaránt feljegyezték gondolataikat. Elcsi szerint „cuki a cica”, míg Dorina úgy véli, „jó nézni ezeket, szép a mező, a rét, a bárány és a kecske”. „Hiába! Szép a mi kis falunk” – írta Papp Ágnes. (A következő évben ezért lett ez a címe a *Közösségek Hetén* szervezett kiállításnak és programnak.)

Közösségek Hete

Májusi rendezvényeink két éve a *Közösségek Hétihez* kötődnek.

Időutazás a múltba (2017. május 10., 11.)

A fotókiállításához 1986-os és 2016-os képeket válogattunk, s néhány régi térképet a településről. Emellett *Ki mit tud Ráckeresztúrról?* címmel totót is kitölthettek az érdeklődők. A gyerekek mesélték, hogy szüleik, nagyszüleik segítségével válaszoltak a kér-

désekre, amelyek között ilyenek szerepeltek, pl.: Ki hozta létre községünkben a mozit 1939-ben? Milyen műemlék található Ráckeresztúr Martonvásár felőli határában?; Ki festette a ráckeresztúri templom falfestményeit?

Időutazás a múltba – szabadtéri kiállítás (Fotó: Gajdó Ágnes)

Több elszármazott érkezett a szomszédos településekről (Ercsiből, Százhalombattáról). A kiállítás megnyitóján Herkli Antal beszélt a község élénk közösségi életéről, majd az akkor nyolcvanéves Kiss Ferenc idézte föl emlékeit és a régi szüreti felvonulások hangulatát. A két nap alatt sokan örömmel ismertek magukra a képeken, főleg az idősebbeknek tetszett a tárlat, de volt olyan diák, aki kissé irigykedve jegyezte meg, de jó lehetett régen. Százötvenheten látták a szabadtéri tárlatot, többen írtak a vendégkönyvbe is.

Szép a mi kis falunk (2018. május 7.)

Szabadtéri kiállítás és irodalmi, falutörténeti játékok várták az érdeklődőket. A helyi értékekről, a helyi közösségek életéről készült fotókból nyílt kiállítás, a kérdések, feladatok a látottakhoz kapcsolódtak. Volt képkirakó, különbségkereső, rejtvény, totó. Volt, amihez a könyvtárban kellett kutakodni. Szinte valamennyi alsós osztály részt vett, s az önkormányzat támogatásának köszönhetően a papírboltban beváltható vásárlási utalványt kaptak a feladatok ügyes teljesítéséért.

Tervek

A *Közösségek Hete* 2019-ben alkalmat teremt arra, hogy érdekes irodalmi, könyvtárismereti játékokkal még inkább népszerűsítsük az olvasást. Elsősorban magyar írók, költők kötetéhez kapcsolódnak a feladatok, melyek között lesz titkosírás, képkirakó, memóriajáték, nyomkeresés, irodalmi totó. A képfelismerő játék madarakról, fákról, virágokról szól.

Idén ünnepeľjük a község határában található különleges Szentháromság-szobor fennállásának 240. évfordulóját (1779-ben épült, Szent László-ábrázolás látható rajta, emiatt egyedülálló az országban). Szeretnénk a szobor környékét közösségi összefogással rendezni, s ott szabadtéri misét tartani a Szent László-naphoz legközelebb eső vasárnap.

Terveink között szerepel, hogy olvasókört alakítunk – gyerekeknek és felnőtteknek külön. A településen a krónika szerint a legrégebbi egyesület a Polgári Olvasó Kör volt, amely 1879. november 23-án alakult. Az évfordulón szeretnénk föléleszteni a hagyományt.

Szeretném bemutatni a gyerekeknek, hogyan készül a Ráckeresztúri Hírmondó. Vettett képes előadást tervezek, amit műhelymunka követne, saját gyerekújságot készítenénk.

Az értéktár bizottsággal és a helytörténeti klubbal közösen javasoljuk, hogy legyen emléktáblája a falu jeles személyiségeinek – Kocsi Mayer Gyula igazgató-tanítónak; dr. Németh László plébánosnak; Hunics József ráckeresztúri születésű olimpiai bronzérmes kenusnak.

Összegzés

Október közepén kétnapos nemzetközi konferencián vettem részt, amit a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt keretében rendeztek Debrecenben. Az egyik előadó Csokonai Vitéz Mihályt idézte: „A szeretet lelke a földet bételi, / S az ember az embert ismét megöleli.” A helyi identitás és kohézió erősítése mellett ez lenne a cél, hiszen „mindennek alapja a szeretet”.

Kutatások szerint Magyarországon a passzív állampolgárok vannak többségben, olyanok, akik nem tesznek semmit sem önmagukért, sem a környezetükért. A kulturális területen dolgozók feladata, hogy aktivizálják az embereket, hogy aztán a közösség cselekvő módon vegyen részt önmaga fejlesztésében. Ez persze hosszú folyamat, nagyon sok türelem kell hozzá. Érdemes a munkába bevonni az oktatási, nevelési és a szociális intézmények munkatársait is, hiszen minél többen állnak a nemes cél mellé, annál hatékonyabban lehet tevékenykedni.

Egy angol előadó kifejtette, hogy a könyvtáraknak kiemelkedő szerepük van a kultúra terjesztésében, s ezért kulcsfontosságú a létük. Ma már nem titok, számadatok bizonyítják, hogy akik rendszeresen olvasnak, tovább élnek. A könyvtárak és a könyvtárosok szerepe megváltozott az évek során. A könyvtár ma információs központ, tudásközpont, közösségi színtér, tanácsadó hely. A könyvtáros nemcsak információkat közvetít, nemcsak közösséget épít, hanem tanácsadó szakember is, aki segít a személyes problémamegoldásban.

A hagyományos közösségi gyökerekhez kellene visszatérni. Ma már ritka ugyanis a közös mesélés, közös éneklés, közös történetmondás. Ez az egyik, amit szeretnék feléleszteni a jövőben olvasókör létrehozásával. Debrecenben megismerkedtem a kunpeszéri kolléganővel, aki rengeteg jó ötlettel állt elő, sokat beszélgettünk. De sokat tanultam az ágasegyházai és a Szegeden élő, de Dócon könyvtáros kolléganőtől is. Bízom benne, hogy az olvasás közösségformáló szerepe nálunk is erősödik, és lesz értelme a munkának, – hogy el ne múljunk észrevétlenül.

Bízom abban is, hogy a jövőben még több közösségteremtő, közösségépítő programot szervezhetünk, hiszen a múlt megőrzése, elődeink tapasztalatainak átadása és a jövőnk az összefogásban rejlik. Szeretném, ha a helyiek szemléletmódja is változna. Érdekes ugyanis, hogy vannak, akik sok mindent tudnak, de nem törődnek azzal, hogy mindent továbbadják. Több érdekes, helyi történetet hallottam egy ismerőstől, anekdotákat, névmagyarázatokot – kire hogyan ragadt egy-egy becenév, Työntyő, Patás, Szellem, Gülgi és sorolhatnám...

Egy nap azt kérdeztem tőle:

– Miért nem írod le?

Mire ő:

– Minek? Mindenki tudja.

De meddig? – kérdezem én. Amíg élnek azok az emberek, addig tudják, de az utánuk jövők már nem.

Úgy vélem, a régi emlékekből, a családi fényképekből összeálló történet nemcsak az egyes familiáknak és leszármazottaknak lehet fontos, hanem Ráckeresztúr község lakóinak is, hiszen az egyes emberek történetéből rajzolódik ki egy-egy nagyobb közösség története – végső soron a történelmünk. Ezért kell minél több mozaikkockát összegyűjteni, ezért kell most beszélgetni az idősekkel. A helytörténeti kutatás, a könyvtárosi és az újságszerkesztői-újságírói munka mind ennek a célnak van alárendelve. Hogy az értékek és kincsek ne vesszenek el. Remélem, sikerül ehhez társakat találni.

Hiszem, hogy aki a jelenben élve a múltat kutatja – a jövőt szolgálja.

Jegyzetek

1. A Községek Hete a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt, – amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciuma együttműködésében valósul meg – hagyományteremtő országos rendezvénysorozata
-
-